

Distansstödspodden: Validering

Maria intro: - Det är ju inte bara en möjlighet utan en rättighet att få bli antagen om man tittar på den biten nu, att man växlar karriär, växlar eller går in i en ny inriktning, att man antas via reell kompetens. Det är en rättighet.

Mikael intro: - När fler och fler behöver göra en karriärväxling i och med omställningarna på grund av pandemin, så ställs det också nya krav på validering av reell kompetens hos yrkeshögskolan. I det här avsnittet ska vi fördjupa oss i olika aspekter av validering vid distansundervisning. Du lyssnar på distansstödspodden från Myndigheten för yrkeshögskolan. Jag heter Mikael Andersson och idag pratar jag med Maria Hedlund från Myndigheten för yrkeshögskolan.

Maria: - Hej och tack.

Mikael: - Vi börjar med att du får presenterade dig, Maria. Vilken roll har du på Myndigheten för yrkeshögskolan?

Maria: - Jag jobbar som utredare på enheten för kvalitetsgranskning och utbildningsfrågor.

Mikael: - Validering är ju ett hett samtalsämne och har ju varit länge. Vi börjar med det mest grundläggande, vad kan man använda validering till?

Maria: - Om man tänker på det inom yrkeshögskolan och inom andra utbildningsformer som vi arbetar med, så är det ju en möjlighet som ska vara öppen för alla, och just då validering som en metod att bedöma reell kompetens är väldigt viktig,

både för att se om en sökande är behörig till en utbildning, men också för att ta tillvara den reella kompetensen så att den studerande inte ska behöva läsa sådant som de redan vet och kan, så det blir en förkortad utbildning helt enkelt.

Mikael: - När du säger att man kan använda en validering som verktyg vid urval vid antagnings-processen, innebär det att man kanske inte alltid behöver ha betyg eller papper på vissa utbildningar om man kan visa att man kan saker i stället?

Maria: - Nej, men det kan ju vara så att man saknar någonting i den formella behörigheten som man har på något annat sätt en reell kompetens inom, och då kan man ju bli kallad till en intervju. Vi har ett exempel: det var en målare som sökte en utbildning till programmerare, en sak vi flaggade upp i en nyhet här att man kan få göra prov för att visa att man har den reella kompetensen för att klara utbildningen helt enkelt. Det är inte bara en möjlighet, utan det är en rättighet. Alla sökande som saknar papper på vad de kan ska ha rätt att bli prövade på den reella kompetensen.

Mikael: - Du tog ju ett exempel med en målare. Har du några andra bra exempel på validering?

Maria: - Precis just nu så jobbar jag i ett projekt som myndigheten fick i somras. En av de här snabba puckarna är de många utredningarna och utökningarna mot bakgrund av pandemin, så fick vi ett uppdrag som vi kallar för YH-flex, och det handlar om att utbildningsanordnare ska börja jobba mer med tillgodoräkande helt enkelt för vi såg i en tidigare utredning att det inte görs i så stor utsträckning, och där har vi ju precis börjat få in lite information om studerande som nu i höst har fått möjlighet att läsa utbildningen på en YH-flexplats och därmed, som man gör i den första fasen i validering, man har kartlagts, bedömts. Man har gjort en individuell studieplan och man har lagt upp hur vägen framåt till examen ska se ut, och där pratar jag om en tjej som länge hade velat gå på en utbildning uppe i Örnsköldsvik och hon bor i Stockholm. Det var en bunden utbildning och när den här anordnaren hade fått en sådan här möjlighet att bedriva utbildningen på YH-flexplats, så kontaktade de henne och det lite grand mot bakgrund av hur läget ser ut nu att det är mycket distansstudier och att hon med viss bakgrund inom det området skulle passa väldigt bra för att gå utbildningen. Det är just personer som då har en betydande del att tillgodoräkna sig som just det här projektet handlar om.

Mikael: - Just ett sådant här problemområde som många lyfter nu till följd av pandemin det är att kunna genomföra Lia. Ser du någon roll där validering skulle kunna lösa den här Lia-problematiken?

Maria: - Vi är ute på kvalitetsgranskningar. Just nu är vi inte ute utan vi gör det på distans, men vi gör också uppföljande granskningar på telefon, och det vi har resonerat kring är att det skulle kunna vara om man säger att man har möjlighet att arbeta inom det området. Man går utbildningen under lov och kanske på tid man

inte har studier. Då skulle man ju i praktiken kunna ha tillgodogjort sig arbetslivs-
erfarenhet som skulle kunna bedömas om man skulle kunna validera Lia:n.

Mikael: - Så i det här kan man se ett nytt område där validering också spelar roll
just med ett stort problemområde just för de som jobbar nu under pandemin?

Maria: - Egentligen så ser vi det som att oavsett pandemi eller inte, oavsett dis-
tansutbildning eller inte, så är det ju något som man ska jobba med, det här med
att ta till vara reell kompetens och att man arbetar med validering som metod.
Det är egentligen helt som vanligt så att säga.

Mikael: - Just den här möjligheten, eller snarare uppmaningen att validera, den
har ju funnits ganska länge och inom de flesta utbildningsformer, men den har inte
riktigt tagit fart tidigare. Ser du att man jobbar mer med validering nu än vad man
har gjort tidigare?

Maria: - Ja, jag har bland annat ganska lång erfarenhet av att jobba stödjande mot
utbildningsanordnare som bedriver tolkutbildning på folkhögskolor och studie-
förbund. Inom folkbildningen heter det, och där har man kommit väldigt långt. På
det området så kunde vi utifrån det stödet och de pilotprojekt och förarbeten vi har
gjort tillsammans med de här skolorna, folkhögskolorna och studieförbunden, så
kunde vi gå fram med preliminära kriterier för att bedöma arbetet. Vi gjorde också
en granskning av de här anordnarnas arbete med validering före hmm, det måste
var två år sedan som det resulterade i att vi tog fram kvalitetskriterier i somras.
Vi jobbar ju framåt här med stödet, och jag tänker också att det här med i YH-flex
syftar ju till att ta fram ett metodstöd som ska främja, särskilt på min enhet, där
jag jobbar med kvalitetsfrågor, så är det ju inte bara så att vi ska granska själva
granskningen alltså ska ju vara kvalitetsdrivande i sig, men det ska ju resultera i
ett stöd. Det är två viktiga ben, tycker jag, kring valideringen.

Mikael: - Myndigheten för yrkeshögskolan har tagit fram ett verktyg för valide-
ring. Kan du berätta lite mer om det?

Maria: - Ja, precis. När vi hade de här kvalitetskriterierna på plats så såg vi ju att
nu har vi ett ramverk för att kunna granska så klart, men vi tog för ett år sedan
fram ett självskattningsverktyg som baserade sig på samtliga yrkeshögskolekrite-
rier som vi har när vi är ute och granskar en hel utbildning inom yrkeshögskolan,
så då gjorde vi en kopia först på det verktyget och så plockade vi in de här fyra
kvalitetskriterierna som gäller för validering i det och det här verktyget är ju en
skattning som man gör som utbildningsanordnare, där man får syn på saker som
man kanske inte, som man kanske har glömt bort. Man får upp ögonen för vikten
av att ha en kvalitetssäkrad process. Det handlar om att rätt personer gör kompe-
tensbedömningen, att man har god information till de potentiella validanderna och
att man dokumenterar. Det ska helt enkelt underlätta kvalitetssäkring av valide-
ringsprocessen.

Mikael: - Så det du nämnde precis är de här fyra kvalitetsfaktorerna?

Maria: - Ja, precis. Kriterierna är information och dokumentation, bedömning, ja, om jag ska säga rätt nu då så är det kartläggning först såklart och sedan bedömning och sedan kvalitetsarbete och dokumentation som hör ihop.

Mikael: - Vad tycker du om vi går in på just den här metoden, vad tycker du att det är viktigt att tänka på när man genomför en validering?

Maria: - Det är väl lite grann om jag backar tillbaka till det vi såg när vi var ute och gjorde en kvalitetsgranskning på de här tolkutbildningsanordnarna som jag tidigare nämnde, så är det nog det allra viktigaste och det vi såg då, att hitta en systematik, att man får in allt man gör i ett systematiskt ramverk och att man inte ser det här som en isolerad ö om man jämför med utbildningen. Det visade ju sig i vissa fall att man hade en väldigt god systematik, och man tänkte på alla aspekter kring den utbildning man bedriver, men den här validering som gjordes mot samma utbildning den hade man lite vid sidan om alltså kvalitetssäkringsmässigt så det tror jag, utan att gå in på för mycket detaljer, så tror jag att det är det absolut viktigaste.

Mikael: - Du nämnde just det när vi började prata om det här med olika situationer. Man kan använda validering och bland annat då så sa du att det här med att man inte ska behöva studera om saker man redan kan. Där har det, åtminstone tidigare, funnits en erfarenhet av att några har varit relativt duktiga på att se, om du tänker att en kurs ramar in det vi ska prata om nu, att man plockar ut delar av den kursen som man då kan få validerade, men däremot att våga göra bedömningen att den här personen faktiskt kan hela den här biten och på det viset skicka ut den personen i arbetslivet och säga att den här personen kan det här men har inte haft undervisning eller utbildning kring det här. Där har man varit lite mer försiktig. Hur upplever du den problematiken?

Maria: - Ja, det tror jag och då tar jag återigen det här tolkutbildningsfrågeperspektivet, eftersom den resan har jag lite grann varit med på, den resa som de anordnarna har gjort. Det handlar mycket om mognad tror jag, att det finns en skepticism kring att precis som du säger att Jaha, här är det någon som gick ett snabbspår, det här gick fort. Hur gick det till egentligen? Det är en mognadsfråga, vi märkte ju det precis i början av det här pilotprojektet, det var liksom en puckel man skulle över, och det handlar ju om att bli säker och trygg i sin egen process och lita på att man har det som krävs och jobba systematiskt i de här bitarna som jag tidigare tog upp kring självskattningen och kriterierna egentligen, och sedan har det ju varit jättespännande att se att anordnare efter anordnare har kommit över puckeln, och i mognaden fått en ny syn.

Mikael: - Men i sak är det inte mer konstigt att validera en hel kurs som att validera delar av en kurs, eller hur?

Maria: - Nej, det är absolut inte.

Mikael: - Om vi tittar lite på studerandeperspektivet. Vad ser du att validering har för betydelse för de studerande?

Maria: - Ja, det kan ju handla om... jag tänker både på inom YH-flex nu, de här personerna som, just i det här läget, att YH-flex kom nu och att det är en pandemi. Vi har bland annat behandlingspedagoger och stödpedagoger, som kanske under många år har jobbat utan utbildning, har lång erfarenhet, kan tillgodoräkna mycket och får snabbt en möjlighet att gå framåt till examination. Det är ju otroligt värdefullt för enskilda individer, och det är det vi hela tiden ska ha i centrum, och om man ser de här kriterierna som snurrar runt så att säga centrum för validering, så är det den studerande som hela tiden ska vara i centrum. Det är en rättighet, en möjlighet, och det ska liksom hela tiden finnas tillgängligt.

Mikael: - Det här att det är en rättighet och en möjlighet, det ställer lite krav på anordnaren att man tydligt informerar om möjligheten att de här rättigheterna och möjligheterna finns. Hur står det till inom det området?

Maria: - Ja, precis, och det är ju därför det första kriteriet är information och kommunikation. När vi tog fram de här kriterierna så utgick vi från ett nordiskt nätverksarbete på det här området, som länge har jobbat fram indikatorer på vad som är viktigt för att kvalitetssäkra validering.

Mikael: - När man tittar på just det perspektivet alltså rättssäkerheten som ju är väldigt viktig. Hur ser man till att det faktiskt blir en rättssäker process?

Maria: - Likvärdighet och rättssäkerhet är ju inbakat i det här verktyget skulle ju jag säga.

Mikael: - Så följer man det här verktyget som myndigheterna tagit fram, då är det liksom en grund för en rättssäker process?

Maria: - Precis, för där har vi reliabilitet inbakat så att säga.

Mikael: - Om vi tittar lite mer på just det här med att genomföra en validering inom YH-området, om jag säger så, vem är det som genomför valideringen?

Maria: - Det är ju utbildningsanordnare som gör det, och validering är ju en metod för att bedöma den reella kompetensen med kartläggning och bedömning.

Mikael: - Vem hos utbildningsanordnaren är det som gör det? Är det lärare, konsulter eller utbildningsledare, vem är det som oftast gör den här valideringen?

Maria: - Det kan se väldigt olika ut. Det är ju som med mycket inom yrkeshögskolan att det beror på hur stor anordnaren är, om det finns en back up i form av resur-

ser, om man är en stor koncern och så vidare. Det kan se väldigt olika ut och det är lite spännande för vi hade ett webinarie här i veckan inom YH-flexprojektet, där de anordnarna fick dela erfarenheter, och då kom just frågan upp angående resurser och möjligheter att kanske släppa resurser så att säga, till det från utbildningen. För det är ju hela tiden en resursfråga såklart, just det att man har tagit in konsulter eller om man hade den personal som man redan har till de här sakerna, så väldigt olika, och vi hoppas kunna skriva fram goda exempel och så inom ramen för det här projektet och det öppnas ju en ny ansökningsomgång här nu nästa år, jag har precis lagt ut information om det på myh.se där man kan söka och få de här platserna, men också vara med i det här metodutvecklingsarbetet.

Mikael: - Det här som vi arbetar inom just nu, de här poddavsnittet, det är ju i den särskilda situationen där man ställer om verksamheter och utbildningar till distans på grund av pandemin. Ser du att det finns särskilda frågor eller utmaningar kring detta att arbeta med validering av distansutbildning?

Maria: - Ja, jag har hört mig för lite grann. Jag har ju som sagt ganska stor insyn i de här utbildningarna till kontakttolk som länge har jobbat med validering, och där har man väl lite pö om pö börjat plocka över saker digitalt och på distans, som man inte tidigare haft. Folkuniversitetet i Göteborg är ju en av de här anordnarna så jag hörde mig för lite grann hur de har gjort med validering nu på distans, och då fick jag höra att man har plockat vissa delar nu som kartläggningssamtalet. Man har verkligen tittat på vad det är som fungerar lika bra på distans. Är det värt att vi har en språkbedömare som åker trettio mil för att sitta en timme med en kartläggning av en individ eller en bedömning, nä, kanske är det inte det. Samtidigt så är det väl det här med provsituationerna, själva provningen inom valideringen... har man väl hittills... det handlar ju om att man kan ta dit några individer i taget, ibland kanske bara en, så där har man fortsatt och ha det på plats så att säga.

Mikael: - Men just det här problemet som finns med provning. Är det i grunden samma problematik som finns i examination på distans, det här med att det är rätt person, att man inte fuskar. Eller vad är det som är det särskilda problemet?

Maria: - Mmm, det skulle jag säga över lag, jag tänkte på det, det vi hade om examination för några veckor sedan är ju giltigt, skulle jag säga, och så handlar det om just den här anordnarens speciella erfarenheter är ju att man examineras med rollspel och rollspel i tolksituationer är ju något som inte får spridas för det handlar om sekretess, och att spela in eller inte spela in och så vidare, men det är i mångt och mycket samma utmaningar skulle jag säga, som vi kunde höra talas om för några webinarier sedan.

Mikael: - En sak som vi ser just nu med tanke på pandemin eller det är ju en spin off av det, kan man se, så är det ju betydligt fler platser och fler som söker. Vissa utbildningar har ju en väldigt kraftig ökning av antalet sökande. Kan man göra nå-

gonting som hjälper till med tanke på att det är så många som söker, har validering en roll att spela där?

Maria: - Den har ju samma roll som alltid, precis det där jag pratade om, killen som gick från att vara målare till och gick in på en programmeringsutbildning. Det kan ju vara saker som i omställningen så kan det ju finnas att man har reell kompetens från ett område som man faktiskt inte tror är gångbart i ett annat område. Man ska inte vara för smal där i tanken. Om man ska kontakta hela tiden så handlar det om att kontakta just den anordnare som man är intresserad av en utbildning hos och höra hur det går till och just i sitt specifika fall höra hur man kan gå vidare.

Mikael: - Du har ju jobbat med validering ganska länge nu och tittat på ett antal projekt. Är det några sådana områden där du känner att här skulle validering också kunna användas, men det används inte där, att man kanske inte tänker tillräckligt fritt eller någonting finns det sådana områden?

Maria: - Det finns ju egentligen inget område där det inte passar, utan det ska ju vara en möjlighet och en rättighet oavsett, och då tänker jag på just detta är att ta tillvara reell kompetens och göra det med hjälp av validering. Valideringen är ju en metod för att ta tillvara den reella kompetensen, och det är därför det är viktigt att arbeta med validering.

Mikael: Just det, men validering är en möjlighet att använda när som helst under en utbildningssituation?

Maria: - Absolut, det är ju inte bara en möjlighet utan en rättighet att få bli antagen. Om man tittar på den biten nu, att man karriärväxlar eller går in i en ny inriktning, att man antas via reell kompetens. Det är en rättighet.

Mikael: - Vi brukar ju alltid avsluta de här poddinspelningarna med goda tips, och då brukar vi utgå ifrån att många som lyssnar på den här podden är ju mindre och medelstora verksamheter, precis som du sa, man kanske inte tillhör en koncern och så vidare. Vilka är dina främsta råd till de här små anordnarna?

Maria: - Gå in i själva verktyget och bara känn er för och titta på de här kriterierna. Det är inget jätteverktyg, utan det är en Excel-fil, som är interaktiv, börja med att skatta sin grund kring de här frågorna. Sök YH-flexplats för att komma med i metodutveckling och för att kunna jobba hands on med de här sakerna och hör av er om ni har frågor.

Mikael: Ja, men då får vi tacka dig, Maria Hedlund, för att du tog dig tid att var med här i distansstödspodden.

Maria: - Stort tack säger jag också. Vad trevligt!

Mikael: - Du har lyssnat på distansstödspodden från Myndigheten för yrkeshögskolan, en del av projektet till stöd för anordnare som ställer om till distansundervisning. På myndighetens hemsida hittar du webinarier och mer information om projektet. Fler avsnitt av distansstödspodden hittar du där poddar finns.